

Lika rättigheter inom utbildningen för barn med funktionsnedsättning är inte en självklarhet

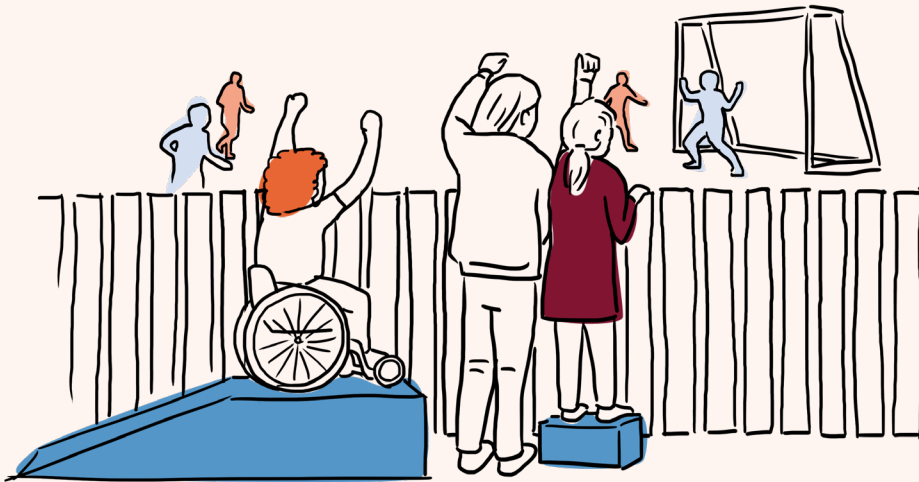
Pia Persson

Verksamhetsansvarig för rättighetsfrågor

Specialpedagogiska skolmyndigheten

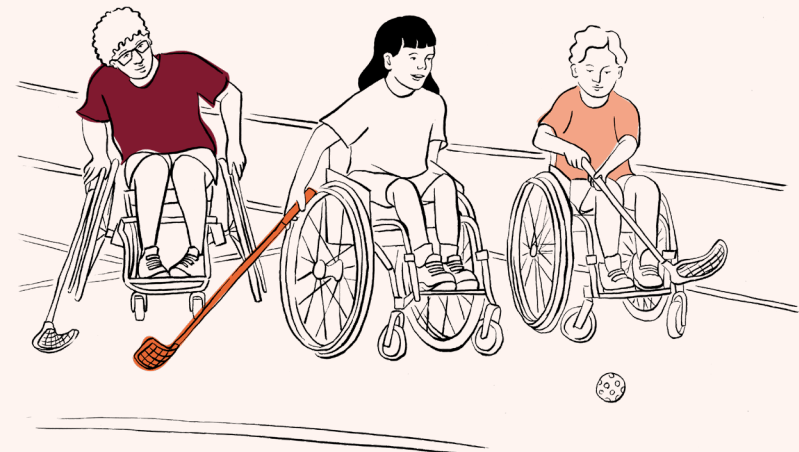
300 000 barn med funktionsnedsättning (0-18 år)

Nuläge för barn och elever med funktionsnedsättning

Exempel från undersökningar och rapporter:

- Barn och elever med funktionsnedsättningar missgynnas i flera avseenden inom utbildningen.
- Barn och elever med funktionsnedsättning anmäler om diskriminering till DO.
- Det saknas nationell uppföljning av hur det går för barn och elever med funktionsnedsättning inom utbildningen.

*Diskrimineringsombudsmannen (2023). Diskriminering som har samband med funktionsnedsättning i skolan - en kortanalys av anmälningar.

*SOU 2023:95. Uppföljning för utveckling- ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola.

Nuläge för barn och elever med funktionsnedsättning

- Barn och elever med funktionsnedsättning upplever skolan mer påfrestande än andra.
- Barn och elever med funktionsnedsättning har sämre möjlighet att komma till tals än andra.
- Barn och elever med funktionsnedsättning har sämre möjligheter att utkräva sina rättigheter.

*Folkhälsomyndigheten. Barn med funktionsnedsättning- livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Resultat från studien Skolbarns hälsovanor 2021/22.

*United Nations (2024). Committee on the Rights of Persons with Disabilities. Concluding observations on the combined second and third periodic reports of Sweden.

*Riksrevisionen (2024) Statens insatser för att stärka efterlevnaden av barnkonventionen- höga ambitioner men otillräckligt genomförande. RiR 2024:5.

Nuläge för barn och elever med funktionsnedsättning

- Barn och elever med funktionsnedsättning har mer frånvaro än andra.
- Barn och elever med funktionsnedsättning har sämre studieresultat än andra.
- Barn och elever med funktionsnedsättning har sämre hälsa än andra.

*Skolverket (2021). Nationell kartläggning av elevfrånvaro, s. 3. Hämtad från:
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=8573>.

*<https://funktionsratt.se/wp-content/uploads/2020/11/respekt-for-rattigheter-rapport.pdf>,
https://attention.se/wp-content/uploads/2017/07/rapport-skolenkat-2017_attention.pdf.

*Folkhälsomyndigheten. Barn med funktionsnedsättning- livsvillkor, levnadsvanor och hälsa. Resultat från studien Skolbarnshälsovanor 2021/22.

Nuläge för barn och elever med funktionsnedsättning

- Barn och elever med funktionsnedsättning upplever att skolan inte är trygg i högre grad än andra.
- Barn och elever med funktionsnedsättning utsätts för mer kränkande behandling än andra.

*Myndigheten för delaktighet (2020). Skapa en trygg skola.

*Friends (2022) Friendsrapporten 2022. Tio år av barnens röster.

Elever får inte det stöd som de behöver och har rätt till.

Några orsaker:

- Skolornas arbete med pedagogiska utredningar, extra anpassningar och särskilt stöd brister.
- Skolornas organisering och samordning för samarbete mellan lärare och specialpedagoger/lärare och elevhälsan.
- Rektorer och skolhuvudmän ger inte rätt eller tillräckliga förutsättningar.
- Det saknas kunskap hos lärare, rektorer, tjänstepersoner och beslutsfattare.

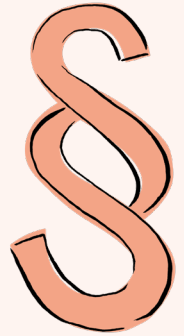

Specialpedagogiska skolmyndigheten ger stöd för att

Alla barn, elever och vuxenstuderande med funktionsnedsättning får sina rättigheter tillgodosedda inom utbildningen.

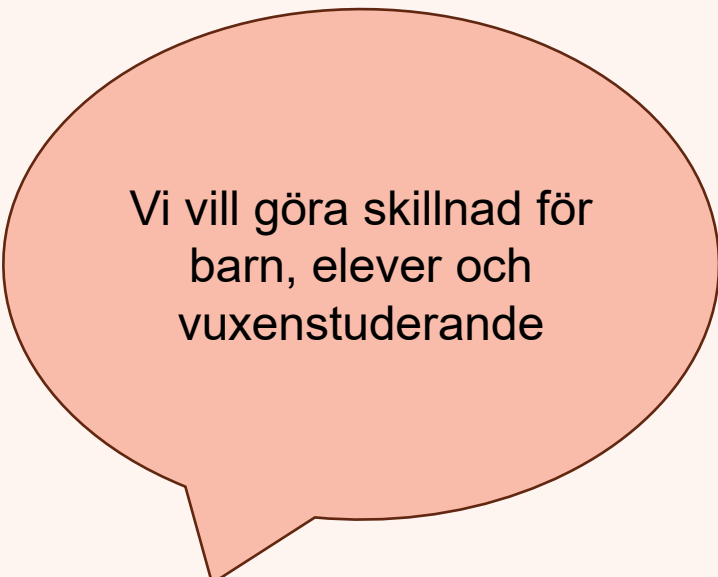
Vi tillämpar mänskliga rättigheter

- FN:s konvention om barnets rättigheter
 - FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
 - FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor
-
- Skollagen
 - Diskrimineringslagen
 - Förvaltningslagen
 - Språklagen

Vi tillämpar mänskliga rättigheter

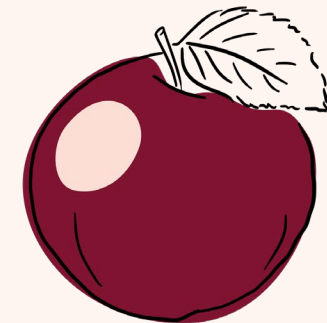
- Vår strategi talar om att vi ska vara en rättighetsaktör
- MR är integrerat i myndighetens styrprocesser
 - I verksamhetsplanering och uppföljning
- Vi har en funktion för normering, utveckling och samordning
- Vi har utvecklat god kompetens
- Det finns ett starkt rättighetspatos
- Vi har ett barnombud på våra skolor

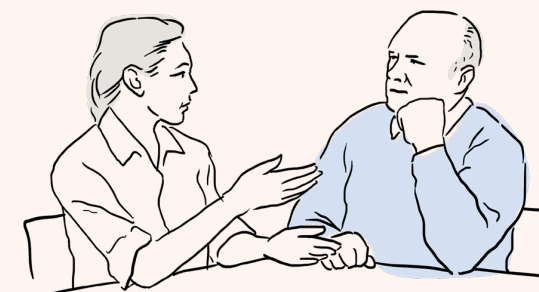
Vi vill göra skillnad för
barn, elever och
vuxenstuderande

Vårt stöd bidrar till att rättigheter ska tillämpas

- Rätten till utbildning
- Rätt till att fritt uttrycka sin åsikt
- Rätten till hälsa
- Rätten till språk och kommunikation
- Rätt till vila, fritid, lek och rekreation samt till det kulturella och konstnärliga livet
- Barnets bästa
- Jämställdhet
- Tillgänglighet
- Delaktighet
- Inkluderande utbildning

- Kunskap om olika funktionsnedsättningar och pedagogiska konsekvenser
- Om lagar och rättigheter som är viktiga för skolan att följa
 - Kunskap om tillgänglighet, delaktighet, inkludering, särskilt stöd mm
- Våra olika stödmaterial
- Aktuell forskning
- Ansöka om statsbidrag
- Skicka in förfrågan om rådgivning eller utredning
- Kompetensutveckling
- Tillgängliga läromedel
- Om specialskolor

När barn och elever behöver ett alternativ till grundskolan

- I våra specialskolor utgår vi från våra elevers behov och förutsättningar.
- Det innebär att till exempel lärmiljön och lärverktygen är anpassade och att vi har lärare med specialistkompetens.
- I våra specialskolor går elever som har hörselnedsättning eller är döva, elever med grav språkstörning, elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning och elever som är dövblinda.

Stödmaterial

Välkommen till SPSM:s stöd för utveckling av elevhälsoarbete

Läs- och skrivsvårigheter

Välkommen till Studiepaket NPF

Studiepaket NPF är ett webbaserat och kostnadsfritt material för kompetensutveckling inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, NPF. Materialet har fokus på autism och adhd och erbjuder ett praktiskt stöd till förskola, grundskola och fritidshem.

Tillgänglig utbildning

Tillgänglighet i utbildningen beskriver hur väl en organisation, verksamhet, lokal eller plats fungerar för barn och elever oavsett funktionsförmåga. Barn och elever som mår bra och känner sig trygga och delaktiga i en tillgänglig utbildning har bättre förutsättningar för utveckling och lärande.

Inkluderande utbildning

[Se modellen i större format \(PDF-dokument, 371 kB\)](#)

Tack!
Pia Persson
Pia.persson@spsm.se